

СРПСКИ ЈЕЗИК, КЊИЖЕВНОСТ, УМЕТНОСТ

Филолошко-уметнички факултет Крагујевац
СРПСКИ ЈЕЗИК, КЊИЖЕВНОСТ, УМЕТНОСТ
Зборник радова са VII међународног научног скупа
одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу
(26-27. X 2012)

Књига I

ТРАДИЦИЈА И ИНОВАЦИЈЕ У САВРЕМЕНОМ СРПСКОМ ЈЕЗИКУ

Уређивачки одбор

Проф. др Иван Коларић, декан
Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац
Проф. др Милош Ковачевић
Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац
Проф. др Драган Бошковић
Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац
Проф. др Бранка Радовић
Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац
Доц. др Сања Пајић
Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац
Проф. др Анђелка Пејовић
Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац
Доц. др Владимир Поломац
Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац
Доц. др Маја Анђелковић
Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац
Доц. др Часлав Николић
Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац
Проф. др Персида Лазаревић ди Ђакомо
Универзитет „Г. д Анунцио“, Пескара, Италија
Проф. др Ала Татаренко
Филолошки факултет Универзитета „Иван Франко“, Лавов, Украјина
Проф. др Зринка Блажевић
Филозофски факултет, Загреб, Хрватска
Проф. др Миланка Бабић
Филозофски факултет, Универзитет Источно Сарајево, Босна и Херцеговина
Проф. др Михај Радан
Факултет за историју, филологију и теологију, Темишвар, Румунија
Проф. др Димка Савова
Факултет за словенску филологију, Софија, Бугарска
Проф. др Славка Величкова
Филолошки факултет, Универзитет „Пајсије Хиландарски“, Пловдив, Бугарска
Проф. др Јелица Стојановић
Филозофски факултет, Никшић, Црна Гора

Одговорни уредник

проф. др Милош Ковачевић

Рецензенти

Проф. др Миланка Бабић
Проф. др Радоје Симић
Проф. др Милош Ковачевић
Доц. др Михаило Шћепановић
Проф. др Јелица Стојановић

СРПСКИ ЈЕЗИК, КЊИЖЕВНОСТ, УМЕТНОСТ
Зборник радова са VII међународног научног скупа
одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу
(26-27. X 2012)

Књига I

ТРАДИЦИЈА И ИНОВАЦИЈЕ У САВРЕМЕНОМ СРПСКОМ ЈЕЗИКУ

Крагујевац, 2013.

САДРЖАЈ

О ТРИ КЊИГЕ ЗБОРНИКА СА VII МЕЂУНАРОДНОГ НАУЧНОГ
СКУПА СРПСКИ ЈЕЗИК, КЊИЖЕВНОСТ, УМЕТНОСТ / 5

О ЛИНГВИСТИЧКОЈ КЊИЗИ ЗБОРНИКА СА VII МЕЂУНАРОДНОГ
НАУЧНОГ СКУПА СРПСКИ ЈЕЗИК, КЊИЖЕВНОСТ, УМЕТНОСТ / 7

Милица Радовић Тешић
НЕКИ ТВОРБЕНО-СЕМАНТИЧКИ АСПЕКТИ
ТВОРЕНИЦА СА БРОЈЕМ ПЕТ / 17

Јованка Ј. Рагић
СПОЈНИ ВОКАЛ: ГРАМАТИЧКА РЕАЛНОСТ ИЛИ
ГРАМАТИЧАРСКА КОНСТРУКЦИЈА (ОД ТУМАЧЕЊА
СЛОЖЕНИЦА ДО ЈЕЗИЧКЕ ПОЛИТИКЕ) / 25

Милош М. Ковачевић
ПАРТИКУЛЕ *НИ* И *И* У ФУНКЦИЈИ ОБАВЕЗНОГ
ИНТЕНЗИФИКАТОРА У САВРЕМЕНОМ СРПСКОМ ЈЕЗИКУ / 43

Веселина В. Ђуркин
СИСТЕМ СЛОЖЕНИХ УСЛОВНИХ ВЕЗНИКА У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ / 59

Илијана Р. Чујићура
ПРАВОПИСНА НОРМА КАО (НЕСТАБИЛНИ) РЕГУЛАТОР РАЗЛИКОВАЊА
ПРИЛОГА И ПРЕДЛОШКО-ИМЕНИЧКИХ КОНСТРУКЦИЈА / 73

Никола И. Рамић
АКЦЕНАТСКЕ ВИШЕСТРУКОСТИ
У СТАНДАРДНОМ СРПСКОМ ЈЕЗИКУ / 83

Радивоје М. Младеновић
ПРЕДЛОЗИ ВРЕМЕНСКОГ ЗНАЧЕЊА *ПРЕД* + И *ПРЕ* +
У ПРИЗРЕНСКО-ЈУЖНОМОРАВСКИМ ГОВОРИМА
МЕТОХИЈСКО-КОСОВСКО-СИРИНИЋКОГ АРЕАЛА / 91

Јордана С. Марковић
ИБИШ–АГА СТЕВАНА СРЕМЦА И ВИДОСАВА ПЕТРОВИЋА / 101

Драгана И. Радовановић
СТАТУС ДИЈАЛЕКАТСКЕ И ПОКРАЈИНСКЕ ЛЕКСИКЕ
У РЕЧНИЦИМА КЊИЖЕВНОГ ЈЕЗИКА / 113

Гордана С. Дражин
КОМПАТИБИЛНОСТ СТАНДАРДНОГ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И
ДИЈАЛЕКТА (У КЊИЖЕВНОМ ДЕЛУ И ГОВОРУ ГРАДА) / 119

Ташијана Г. Трајковић
СРПСКИ ГОВОР АЛБАНАЦА У ПРЕШЕВУ / 125

Мирјана Мишковић Луковић
РЕЛЕВАНЦИЈА, ИНТЕРПРЕТАТИВНА СЛИЧНОСТ И ИНФЕРЕНЦИЈАЛНИ
ОДНОСИ: МАРКЕРИ РЕФОРМУЛАЦИЈЕ У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ / 135

Весна Г. Половина, Наїталија М. Панић Церовски
ФУНКЦИЈЕ АПРОКСИМАТОРА
У СРПСКОМ РАЗГОВОРНОМ ДИСКУРСУ / 157

Росица Н. Спешчева
ГОВОРНИ ЧИНОВИ НЕОДОБРАВАЊА У
БУГАРСКОМ И СРПСКОМ ЈЕЗИКУ / 169

Александра А. Јанић
СЛИЧНОСТИ И РАЗЛИКЕ У ИЗРАЖАВАЊУ СУБЈУНКТИВНОСТИ
ДА-ДОПУНАМА У СРПСКОМ И БУГАРСКОМ ЈЕЗИКУ / 183

Тања З. Русимовић
РЕСТРИКТИВНОСТ АДЈЕКТИВНИХ КЛАУЗА СА
ВЛАСТИТОМ ИМЕНИЦОМ У АНТЕЦЕДЕНТУ / 195

Јелена Р. Јовановић Симић
ВУКОВ СТИЛСКИ ПОСТУПАК У ИСТОРИЈСКИМ СПИСИМА
(СА АСПЕКТА УПОТРЕБЕ ГЛАГОЛСКИХ ВРЕМЕНА) / 207

Јелена Љ. Спасић
ЛИНГВОСТИЛИСТИЧКА АНАЛИЗА ПРИЧЕ АПОКРИФНА
ГРАМАТИКА НИКОЛЕ ТЕОФИЛОВИЋА / 215

Милка В. Николић
ОДЛИКЕ КЊИЖЕВНОУМЕТНИЧКОГ ФУНКЦИОНАЛНОГ СТИЛА У
ДЕЛУ СУЛЕЈМАН И РОКСЕЛАНА РАДОВАНА САМАРЦИЋА / 225

Оливера М. Дурбаба
О НЕКИМ СПЕЦИФИЧНОСТИМА ПУБЛИЦИСТИЧКОГ
ФУНКЦИОНАЛНОГ СТИЛА² / 237

Nadežda R. Silaški
ZAŠTO EKONOMISTI (NE) VOLE METAFORE? / 255

Никола Д. Вујчић
ТЕОРИЈА И МЕТОДОЛОГИЈА ЈЕДНЕ ЛИНГВИСТИЧКЕ
АНАЛИЗЕ ДИСКУРСА СА ПРИМЕРИМА ИЗ ДИСКУРСА
ПРЕДИЗБОРНЕ КАМПАЊЕ У СРБИЈИ / 267

Бранка Л. Миленковић, Савка Н. Блажојевић
ТЕМАТСКА КОХЕЗИЈА У ЕСЕЈИМА СТУДЕНАТА НА
СРПСКОМ И ЕНГЛЕСКОМ ЈЕЗИКУ / 287

Sabina J. Halupka Rešetar, Biljana B. Radić Bojanić
ELEMENTI ENGLESKOG JEZIKA U SMS-OVIMA NA SRPSKOM JEZIKU / 297

Ивана Б. Палибрк
ГРАФОСТИЛЕМИ У СРПСКОМ И ЕНГЛЕСКОМ / 309

Марко М. Јанићијевић
О МОДАЛНОСТИ У ЗАКОНСКИМ АКТИМА НА СРПСКОМ
И ЕНГЛЕСКОМ ЈЕЗИКУ / 319

Гордана Д. Димковић Телебаковић
О НЕКИМ АСПЕКТУАЛНИМ ПРИЛОЗИМА У САВРЕМЕНОМ
СРПСКОМ И ЕНГЛЕСКОМ ЈЕЗИКУ / 329

Tijana M. Tošić
PREDIKATIVNI ATRIBUT NASPRAM „MALIH KLAUZA“ / 339

Даница Б. Негелковић
ОПШТА И ПОСЕБНА ДИРЕКТИВНОСТ У ПРИЛОШКОМ
СИСТЕМУ НЕМАЧКОГ И СРПСКОГ ЈЕЗИКА / 351

Tijana V. Ašić, Milana L. Dodig
ОРОЗИЦИЈА РЕУ – UN РЕУ U FRANCUSKOM I NAČINI
NJENOG IZRAŽAVANJA U SRPSKOM JEZIKU / 363

Веран Ј. Симић
НАРАТИВНИ ПРЕЗЕНТ У БОПИЋЕВОЈ БАШТИ СЉЕЗОВЕ БОЈЕ
И ЊЕГОВИ ЕКВИВАЛЕНТИ У ФРАНЦУСКОМ ЈЕЗИКУ / 373

Вера Ж. Јовановић
ПЛУСКВАМПЕРФЕКАТ У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ И ЊЕГОВИ
ЕКВИВАЛЕНТИ У ФРАНЦУСКОМ ЈЕЗИКУ / 385

Анђелка Д. Пејовић
О СИМБОЛИЦИ БОЈА У ФРАЗЕОЛОШКОМ СИСТЕМУ
СРПСКОГ И ШПАНСКОГ ЈЕЗИКА: ЦРНО НА БЕЛО / 399

Анеџа Г. Тривић
СЕМАНТИЧКА АНАЛИЗА ИДИОМАТСКИХ ИЗРАЗА С КОМПОНЕНТОМ
ГЛАВА У САВРЕМЕНОМ СРПСКОМ И ШПАНСКОМ ЈЕЗИКУ / 411

Предраж Ј. Муџавић, Ана В. Сивачки, Anastassios L. Kampouris
ДЕЛОВИ ТЕЛА КАО КОНСТИТУЕНТИ ФРАЗЕОЛОГИЗАМА У
САВРЕМЕНОМ СРПСКОМ, ГРЧКОМ И АЛБАНСКОМ ЈЕЗИКУ / 421

Видан В. Николић
О БОТАНИЧКОМ ТЕРМИНУ SZERB TÖVIS (СРПСКА БОЦА –
XANTHIUM SPINOSUM) У МАЂАРСКОМ ЈЕЗИКУ / 435

Таня Иванова
РОДИТЕЛНО – ДАТЕЛЕН ПАДЕЖ В ГРЪЦКИ И СРЉБСКИ ЕЗИК – ДВЕ
ФОРМИ, ИЗПЉЊИВАЌИ ЕДНА ГРАМАТИЧНА ФУНКЦИЈА / 445

Душанка С. Звеквић Душановић
МАЂАРСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ СРПСКИХ СИНТАКСИЧКИХ
КОНСТРУКЦИЈА С ВЕЗНИКОМ ДА / 453

Tatara M. Jevrić, Anica R. Radosavljević
SLIKA ŽENE U POSLOVICAMA NA ENGLISKOM I SRPSKOM JEZIKU: JEZIK
KAO SREDSTVO PROMOVISANJA PRIHVATLJIVOG PONAŠANJA / 467

Евелина Грозданова
ПРАВОПИС СРПСКОГ ЈЕЗИКА ИЗ 2010.
И МИШЉЕЊА О ЊЕМУ / 475

Иван П. Чобанов
СРЉБСКИТЕ И БЉЛГАРСКИТЕ АНТРОПОНИМНИ ХИПОКОРИСТИКИ,
ОБРАЗОВАНИ С ФОРМАТИ С [š] В СЉСТАВА СИ / 481

Герѓана Петикова

МЪЖКИ ЛИЧНИ ИМЕНА, ОБРАЗУВАНИ ОТ РИМСКИ ПРЕНОМЕНИ,
В АНТРОПОНИМИЧНАТА СИСТЕМА НА СРЪБСКИЯ ЕЗИК В
СРАВНЕНИЕ С ЕЗИЦИТЕ ОТ *SLAVIA ORTHODOXA* / 491

Свети́ла Рускова Ђермановић

О НЕКИМ МОРФОЛОШКИМ ГРЕШКАМА КОД СТУДЕНАТА
СРБИСТИКЕ НА УНИВЕРЗИТЕТУ У ПЛОВДИВУ / 503

Жељка Љ. Бабић

ПРЕВОД И ЈЕЗИЧКИ ИДЕНТИТЕТ / 511

Дарко Ж. Тодоровић

РАДМИЛА ШАЛАБАЛИЋ КАО ПРЕВОДИЛАЦ ПЕТРОНИЈА / 525

Марина С. Јањић

КОНЦЕПТУАЛИЗАЦИЈА КЉУЧНИХ ПОЈМОВА
У НАСТАВИ МАТЕРЊЕГ ЈЕЗИКА / 543

Јелена Р. Даниловић, Таџјана С. Грујић

Ц-ТЕСТ КАО МЕРНИ ИНСТРУМЕНТ ЗНАЊА МАТЕРЊЕГ И
СТРАНОГ ЈЕЗИКА – КОМПАРАТИВНА СТУДИЈА / 555

Милош М. Ковачевић
 Филолошки факултет у Београду
 Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу

ПАРТИКУЛЕ *НИ* И *И* У ФУНКЦИЈИ ОБАВЕЗНОГ ИНТЕНЗИФИКАТОРА У САВРЕМЕНОМ СРПСКОМ ЈЕЗИКУ

У раду¹ се истражују синтаксичке јединице у којима партикуле *и* и *ни* имају статус структурно неопустивих компонената, тј. статус обавезних интензификатора. Сви обавезни интензификатори према критеријуму (не)осјетљивости на реченични контекст, тј. (не)релевантности истинитосне вриједности предиката, дијеле се у двије комплементарне врсте: 1) *контекстуално условљени обавезни интензификатори* и 2) *контекстуално условљени обавезни интензификатори*. У раду се на примјерима из књижевноумјетничког и публицистичког стила српског језика издвајају и анализирају сви типови језичких јединица у којима партикуле *и* и *ни* имају статус контекстуално (не)условљених обавезних интензификатора.

Кључне ријечи: партикуле, обавезни интензификатор, предлошки израз, прилошки израз, сложени везници, сложене партикуле, фразеологизми, пресемантизација

1. Структурна факултативност је једна од темељних карактеристика партикула, јер оне никада не врше функцију ниједног реченичног члана, тако да нису нужне компоненте реченичног модела. Оне се, уосталом, и дефинишу као модификатори дијела реченичног садржаја (модификатори не реченичног него садржаја неког реченичног члана), што их диференцира од тзв. модалних прилога као модификатора цијелог реченичног садржаја; уп. нпр. *Баш он је што говорио. Можда је он што говорио.*

1.1. Међу најфреквентнијим партикулама у српском језику без сумње су партикуле *и* и *ни*, чија је дистрибуција по правилу условљена истинитосном вриједношћу предиката, тј. његовом афирмативном или негираном формом (асертивношћу или негираношћу). Литература (Ковачевић 1997/2002: 33–57) доноси и осам егзактних правила употреба партикула *и* и *ни* у српском књижевном (стандардном) језику. Од тих правила за тематику овога нашега рада најзначајнија су прва два, која и јесу најопштија правила употребе ових партикула.

Правило I

Уколико партикуле *И* и *НИ* интензивирају садржај неког ванпредикатског реченичног члана у некоординираној синтагми пресупонирајући да је интензивирани појам у погледу (не)реализације радње (суб)предиката сагласан са подразумевајућим (неексплицираним) појмовима – онда се у реченици са морфолошки потврдном формом (суб)предиката чланови интензивирају партикулом *И*, а у реченици с негираном формом (суб)предиката партикулом *НИ*. (Нпр.: *И он може доћи; Ни он не може доћи.*) (Ковачевић 2002: 38)

¹ Рад је урађен у оквору пројекта 178014: *Динамика језичких структура савременог српског језика*, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије

